

Kvintcirkelen og akkordanalyse

Kvintcirklen ordner alle tonearterne så de ligger i kvintafstand fra hinanden – i en cirkel som et ur hvor hver time er en toneart. Durtonearterne står på ydersiden og de **parallelle** moltonearter står på indersiden – læg mærke til at der altid er en lille terts ned fra dur-toneart (eller dur-akkord) og ned til den parallelle mol-toneart (eller akkord).

Kvintcirklen er nyttig.

Toneart: Du kan bruge den til hurtigt at se hvilken toneart et musikstykke står i – 2 krydser? Ja, så kan det enten være D-dur eller h-mol – check grundtonen i musikstykkets sluttone eller slutakkord, det er 99,9% sikkert grundtonen i musikstykkets toneart.

Funktioner: Akkorders funktioner finder du nemt: Du starter med din grundakkord, f.eks. **C** i C-dur – det er tonika: **T**. Du har nu dominanten: **D** til højre og subdominanten: **S** til venstre
Og alle parallelakkorderne finder du ved at gå ind på den anden side af cirkelen:

- tonikaparallel: **Tp**, dominantparallel: **Dp** og subdominantparallel: **Sp**.

I MOL er det omvendt - der er hovedfunktionerne inden i cirkelen, medens parallelterne er udenfor.

OBS - i mol bliver dominanten lavet om til en dur akkord for at bevare ledetonen.

I a-mol hedder hovedfunktionerne derfor: **T** - a-mol; **S** - d-mol; **D** - E-dur.

Tp - C-dur; **Sp** – F-dur; **Dp** - G-dur.

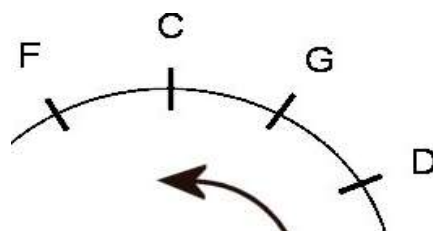
Akkordanalyse. Når du skal analysere et musikstykkets akkorder kan du enten bruge trinanalyse eller funktionsanalyse. Funktionsanalysen fortæller noget om akkordernes indbyrdes rangorden, mens trinanalysen blot identificerer akkorden ud fra dens trin i skalaen.

Dominanter: Læg mærke til at dominanten på durskalaens V trin er den eneste akkord der er en DUR-septimakkord. Dette gør den karakteristisk som en dominant-akkord, og det betyder samtidig at andre akkorder kan gøres dominantiske / dominantiseres ved at ændre dem til DUR-septimakkorder.

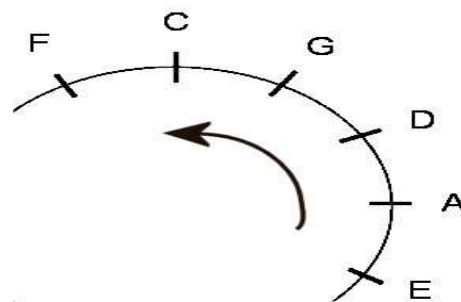
Det er det der bl.a. sker i mol-tonearter hvor akkorden på V trin er en mol. For at bevare dominantvirkningen bliver den simpelthen ændret til en dur (og gerne med septim).

Tonika er hjemmet og hvilestedet mens dominanten er i bevægelse og vil videre - den peger hjem på tonika.

I kvintcirkelen peger en dominantisk akkord på den akkord der står til venstre for den.

Bidominanter: Andre akkorder end selve toneartens dominant, der jo peger hjem på tonika, kan fungere som 'lokale' dominanter og lede videre til den næste akkord i musikstykket, nemlig til den akkord hvis grundtone ligger til venstre for den i kvintcirkelen. Sådanne 'lokale' dominanter kalder vi **bidominanter**.

I **C-dur** ville akkorden **A7** således pege hen på en **D**-akkord, f.eks. **Dm7**, altså på **Sp**. **A7** ville være en bidominant til **Sp**: **(D7)->Sp**

Akkorden **D7** ville pege på **G**, og **D7** ville så være en bidominant til dominanten; denne akkord kalder vi vekseldominanten **DD**.

Opgave: Sæt funktionstegn under de flg. akkordfølger:

a) toneart C-dur: || C | F | G | Am | Dm | G7 | C ||

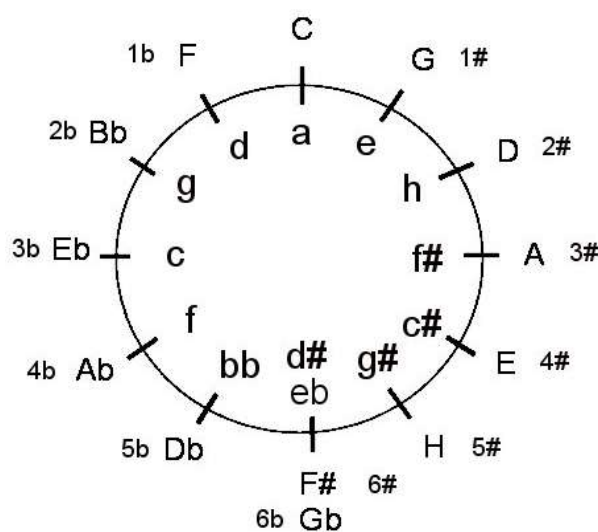
b) toneart D-dur: || D | A7 | D | D7 | G | A7 | D ||

c) toneart C-dur: || C | Dm | G7 | C | Am | D7 | G | G7 | C ||

d) toneart F-dur: || F | Gm | C7 | F | F7 | Bb | Gm | C7 | F ||

e) toneart A mol: || Am | Dm | Am | C | Dm | E7 | Am ||

f) toneart E-mol: || Em | H7 | Em | E7 | Am | H7 | Em ||

Hvad er det der giver den dominatiske virkning ved en dominantakkord? Svaret er dens **ledetoner**: Hvor en **G**-akkord i **C**-dur indeholder én ledetone, nemlig **H** der leder hjem til grundtonen **C**, har en akkorden **G7** to ledetoner, nemlig ledetonen **H - C** samt den lille septim, tonen **F**, der leder ned til tonikas tert: **F - E**.